

Сучасні макроекономічні тренди та тенденції Modern macroeconomic trends and tendencies

DOI: [10.26565/2786-4995-2021-2-05](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-2-05)

УДК 339.56

Наталія Ізюмцева

к.е.н., доцент, Навчально-науковий інститут

«Каразінський банківський інститут»

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,

майдан Свободи,4, Харків, 61022, Україна;

e-mail: diknat1972@gmail.com; ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1162-9352

Владислава Коробка

студентка, Навчально-науковий інститут

«Каразінський банківський інститут»

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,

майдан Свободи,4, Харків, 61022, Україна;

e-mail: vladakorobka6@gmail.com

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗЕД В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. У статті розглядається питання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України. На сьогоднішній день українська економіка глибоко інтегрована до глобальної системи міжнародного поділу праці і як продавець, і як покупець товарів і послуг. За таких обставин проблематика зовнішньої торгівлі має надзвичайно важливе значення для економічного розвитку і саме тому розвиток такої сфери, як зовнішньоекономічна діяльність, є одним з основних завдань, покладених на державні органи нашої держави.

У даній роботі, задля розкриття основних тенденцій розвитку зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі, було проаналізовано динаміку експорту та імпорту товарів і послуг за період 2016-2020 р. р., визначено товарну структуру експорту та імпорту товарів і послуг та найвпливовіших країн-партнерів. Зовнішня торгівля значною мірою впливає на зростання ВВП країни, як основного джерела формування доходів суб'єктів фінансових відносин. Науковцями та практиками доведено, що позитивний вплив на зростання ВВП країни має експортно-імпортна діяльність держави, особливо в умовах високої як продуктивності, так і конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Результати даного дослідження були отримані за допомогою збору та аналізу аналітичної інформації, яка розміщена на офіційному веб-сайті Державної служби статистики України (Держстату) та Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Мінекономіки), та інших наукових публікацій і видань.

Проведене дослідження дало змогу визначити зазначено основні наявні проблеми, які мають негативний вплив на розвиток експортно-імпортних операцій і, в результаті, на економіку країни в цілому та запропонувати певні рекомендації для подальшого розвитку та вдосконалення теперішнього стану зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств та, в цілому, держави.

Ключові слова: *зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт, товари, послуги.*

Формул: 0; рис.: 4, табл.: 2, бібл.: 10

Вступ. Зовнішньоекономічна діяльність є невід'ємною складовою господарської діяльності підприємств, національних економік та взагалі сучасної світової економіки, яка на сьогоднішній день характеризується процесом глобалізації та переважанням ринкової економіки в більшості країн світу. Економіки країн зближуються, постійно взаємодіють одна з одною та залежать одна від одної. Взаємодія економік характеризується у вирішенні важливих економічних проблем, які вирішуються саме в процесі зовнішньоекономічної діяльності. Прикладами таких проблем є наявність певних недостатніх економічних ресурсів в певній державі та навіть світова пандемія.

Дослідження тенденцій зовнішньоекономічної діяльності країни дозволяє всебічно охарактеризувати стан економічних відносин цієї країни з іншими державами світу. Отримана інформація широко використовується для аналізу діяльності у сфері зовнішньої торгівлі та інших зовнішньоекономічних зв'язків, з метою прийняття рішень, спрямованих на вирішення наявних проблем та подальшого розвитку.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Дослідження проблеми зовнішньої торгівлі як передумови національного економічного розвитку відображені у працях вчених класиків світової економічної думки, зокрема А. Сміта, Д. Рікардо, У. Стаффорда, Т. Манна, Дж. Стюарта, Д. Нортона, Д. Юма, Дж. С. Мілля, Е. Хекшера, Б. Оліна, В. Леонтєва, П. Самуельсона, П. Кругмана, С. Ліндберта та інші [1, с.6]. Проблемі розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України присвячено достатню кількість публікацій вітчизняних науковців, що підтверджує актуальність обраної проблеми. До них відносяться А.І. Яковлєв, Д.В. Пудрик, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, О.І. Амоша, Ф.Ф. Бутинця [2, с. 412].

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій зовнішньоекономічної діяльності в Україні, виявлення основних проблем зовнішньоекономічної діяльності України на сучасному етапі та визначення пріоритетів її подальшого розвитку.

Результати дослідження. Щодо сутності зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), то Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» трактує поняття це як «діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, ..., побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами».

Регулювання ЗЕД в Україні, з метою забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України, стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, та створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн, здійснюється державними органами в межах їх компетенції, недержавними органами управління економікою (товарними, фондовими, валютними біржами, торговельними палатами, асоціаціями, спілками та іншими організаціями координаційного типу), що діють на підставі їх статутних документів та самими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності на підставі відповідних координаційних угод, що укладаються між ними. Найвищим органом, що здійснює державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, є Верховна Рада України[3].

Важливим є системний вплив на об'єкт, тобто виробничі структури, фірми, організації, колективи людей з метою ефективного розподілу ресурсів, забезпечення узгодженості в роботі і досягнення кінцевого результату в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Цей процес має назву «менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»[4].

Особливої уваги вимагає підготовка спеціалістів для сфери ЗЕД. Велика кількість вищих навчальних закладів України готують спеціалістів безпосередньо для сфери зовнішньоекономічної діяльності, зокрема Харківський національний університет В. Н. Каразіна. Фахівці з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності повинні вміти розв'язувати актуальні проблеми та вирішувати завдання у сфері зовнішньоекономічної діяльності з метою підвищення конкурентоздатності суб'єктів господарювання на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Одним з головних напрямків розвитку багатьох країн є міжнародна торгівля. Вона надає країні можливість розширювати свої можливості, а саме експортувати ті товари, у виробництві яких ширше споживаються ресурси, котрі є в них у порівняно великій кількості та імпортувати такі товари, для виробництва яких потрібно було б витратити багато порівняно обмежених у неї ресурсів, тим самим отримуючи ефект економії на більших масштабах виробництва, спеціалізуючись при цьому на більш вузькому наборі товарів [5, с.41]. Для деяких держав, де з певних причин відсутні виробничі процеси, зовнішньоекономічна діяльність - єдиний спосіб забезпечення себе необхідними товарами.

Зовнішня торгівля, тобто торгівля між країнами, складається з вивозу (експорту) та ввозу (імпорту) товарів і послуг. Під експортом розуміють ті товари та послуги, які

виробляються в певній країні, але реалізується поза її межами. Під імпортом розуміють товари та послуги, які вироблялися поза межами цієї країни, а реалізуються та споживаються в ній.

Дослідження динаміки експорту-імпорту товарів за період з 2016 по 2020 р.р., без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, показало, що загальний обсяг експорту товарів у 2020 році, порівняно з 2016 роком, зріс на 35,34% , а імпорту – на 68,91% , що наведено у табл.1.

Таблиця 1

Динаміка експорту-імпорту товарів за 2016-2020 р. р.

Рік	Обсяги експорту (тис. дол. США)	У % до попереднього року	Обсяги імпорту (тис. дол. США)	У % до попереднього року	Сальдо
2016	36361711,2	95,4	39249797,2	104,6	-2888086,0
2017	43264736,0	119,0	49607173,9	126,4	-6342437,9
2018	47334987,0	109,4	57187578,0	115,3	-9852591,0
2019	50054605,8	105,7	60800173,1	106,3	-10745567,3
2020	49212901,3	98,3	54091267,8	89,0	-4878366,5

*) Джерело: складено за даними статистичної звітності [6]

Досліджуючи показники зовнішньої торгівлі товарами за період 2016–2020 рр., можна сказати, що протягом періоду 2016-2019 р. наявна тенденція до невисокого збільшення експорту та стрімке нарощення імпорту товарів, що несе за собою щорічне збільшення сальдо та має негативний характер для економіки країни. Однак, в зв'язку з ситуацією в світі, а саме COVID-19, у 2020 році обсяги експорту та імпорту товарів зменшилися. Зокрема, експорт товарів з України у 2020 р. становив 49212901,3 тис. дол., що на 841704,5 тис. дол. менше, ніж у 2019 р. Імпорт зменшився на 6708905,3 тис. дол. Сальдо все так само залишається від'ємним і становить -4878366,5 тис. дол.

Динаміку експорту-імпорту послуг України за 2016-2020 р. р., без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, представлено у табл. 2.

Таблиця 2

Динаміка експорту-імпорту послуг за 2016-2020 р. р.

Рік	Обсяги експорту (тис. дол. США)	У % до попереднього року	Обсяги імпорту (тис. дол. США)	У % до попереднього року	Сальдо
2016	9867999,7	101,3	5326512,7	96,4	4541487,0
2017	10714369,5	108,6	5476148,9	102,8	5238220,6
2018	11637950,6	108,6	6308810,2	115,2	5329140,4
2019	15628855,9	134,3	6942150,2	110,0	8686705,7
2020	11167050,7	71,5	5209161,1	75,0	5957889,6

*) Джерело: розраховано за даними статистичної звітності [6]

Тенденція зміни обох показників є нестабільною. Протягом досліджуваного періоду в окремі роки відбувалося як прискорення темпів зростання експорту та імпорту, так і їх зниження. Значним було зниження темпів експорту та імпорту послуг у 2020р. Обсяги експорту послуг зменшилися на 28,5%, а імпорту - на 25%, в порівнянні з попереднім роком, що було обумовлено пандемією COVID-19 та, в результаті, закриттям країнами кордонів.

В підсумку, доречно зазначити, що спостерігається перевага обсягів імпорту над обсягами експорту, що розглядається як негативна характеристика зовнішньоекономічної діяльності. Проте, в ряді випадків перевищення імпорту над експортом може бути

прийнятним, але лише протягом нетривалого періоду і обов'язково за умови придбання за кордоном нових технологій та обладнання, що не є випадком нашої країни[7].

Однак, незалежно від того, чи панує пандемія в світі, чи ні, протягом досліджуваного періоду сальдо зовнішньої торгівлі послугами є стабільно від'ємним, що показує значне переважання імпорту над експортом в Україні.

Окрім динаміки обсягів експорту та імпорту товарів і послуг, важливо дослідити товарну і географічну структуру експорту та імпорту України.

При аналізі наступного розподілу важливо зазначити, що з 2013 року запроваджена нова методологія та система обліку в статистиці зовнішньої торгівлі послугами, яка враховує послуги з переробки давальницької сировини для реалізації за кордоном. Для уникнення подвійного обліку загальні обсяги експорту товарів і послуг розраховані за формулою: експорт (товари та послуги) = експорт товарів + експорт послуг – вартість експорту послуг з переробки давальницької сировини, яка у 2020 році склала в експорті – 1 338,0 млн дол. Загальні обсяги імпорту товарів і послуг розраховані за формулою: імпорт (товари та послуги) = імпорт товарів + імпорт послуг – вартість імпорту послуг з переробки давальницької сировини, яка у 2020 році склала в імпорті – 2,9 млн дол. [8]

Згідно з даними Державної служби статистика України у 2020 році на експорт товару припадає 83,4% від всієї кількості експорту України. В 2019 році цей показник становив 83,7%. Розподіл груп товарів, які експортуються з України, за їх часткою з загального обсягу експортованих товарів наведено на рис. 1.

Рис. 1. Групи товарів за часткою з загального обсягу експортованих товарів

*) розраховано за даними [6]

Основними товарами, що експортуються з України є продукти рослинного походження (24,2%), недорогоцінні метали та вироби з них (18,3%), жири та олії тваринного або рослинного походження (11,7%), мінеральні продукти (10,8%) та машини, обладнання та механізми (9,1%).

В порівнянні з 2019 роком, зменшився обсяг експорту продуктів рослинного походження на 1,6%, недорогоцінних металів та виробів з них (2,2%), але збільшилася частка мінеральних продуктів (на 1,1%) та жирів та олій тваринного або рослинного походження (2,2%).

Як бачимо, український експорт має переважно сировинну та сільськогосподарську спрямованість. Важким ударом по українській промисловості стали події 2014 року, а саме воєнні дії на Сході України та захоплення українських територій, які спеціалізуються переважно на промисловості, що призвело до значного падіння обсягів промислового виробництва.

Щодо імпоротної продукції, то у 2020 р., то на неї припадає 91,2% від загальної кількості імпорту. Найбільшу питому вагу ввезених товарів мають: машини, обладнання та механізми (21,3%) та мінеральні продукти (15,5%). Також вагомою є частка продукції хімічної і пов'язаних з нею галузей промисловості (13,6%) та засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів (10,6%). Водночас, невеликою є вага полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (6,3%), недорогоцінних металів та виробів з них (5,8%), готових харчових продуктів (5,5%) та текстильних матеріалів і виробів з них (4,2%).

Розподіл груп товарів, які імпортуються в Україну, за їх часткою з загального обсягу експортованих товарів наведено на рис. 1.

Рис. 1. Групи товарів за часткою з загального обсягу імпортованих товарів

*) розраховано за даними [6]

Протягом досліджуваного періоду, а саме 2016-2020 р. р. обсяг імпорту переважає над обсягом експорту, що є негативним чинником для зовнішньоекономічної діяльності України.

Стосовно структури зовнішньої торгівлі послугами, то вона складається з таких видів послуг: послуги з переробки матеріальних ресурсів, послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій, транспортні послуги, послуги, пов'язані з подорожами, послуги з будівництва, послуги зі страхування, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, ділові послуги, послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги та державні та урядові послуги [6].

Обсяг експорту послуг у 2020 році складав 16,6% від загального обсягу експорту країни. Найбільш питому вагу експортованих послуг мають транспортні послуги (43,7%), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (26,1%), послуги з переробки матеріальних ресурсів (12,1%) та ділові послуги (10,7%).

Обсяг імпортованих послуг у 2020 році склав 8,8% від загального обсягу імпорту країни. Основними імпортованими послугами стали транспортні послуги (19,5%), ділові послуги (18,7%), державні та урядові послуги (14,2%), послуги, пов'язані з подорожами (13,4%), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (10,6%) та роялті та інші послуги, пов'язані

з використанням інтелектуальної власності (10,1).

Для розуміння ступеню взаємодії України з іншими країнами світу доцільно дослідити географічну структуру зовнішньоекономічної діяльності країни.

В 2020 році зовнішньоторговельні операції України здійснювалися з 234 країнами світу. Основні ринки збуту товарів і послуг представлені на рис. 3.

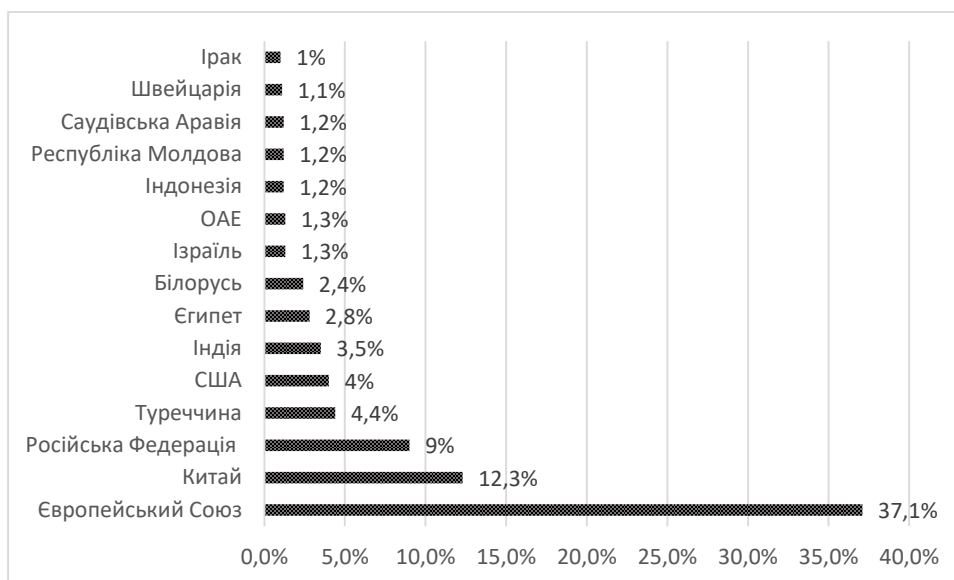

Рис. 3 Основні партнери-експортери за їх часткою від загального експорту

*) складено за даними [8]

Найбільшим торговельним партнером України у 2020 році був Європейський Союз, на нього припадає 37,1% експорту країни. Окрім того, до країн, яким найбільше постачалися українські товари та послуги належать Китай (12,3%), Російська Федерація (9%), Туреччина (4,4%) та США (4%). Однак, слід відмітити, що відсоток обсягу імпортованих товарів та послуг перевищує відсоток обсягу експортованих відносно деяких країн, тобто Україна є відносно залежною від даних країн. Найбільшими торговельними партнерами України в імпорті товарів та послуг стали Європейський Союз (44,3%), Китай (14,3%), Російська Федерація (7,9%) та США (5,8%). Більш розгорнутий перелік основних країн-імпортерів України у 2020 році зображено на рис.4.

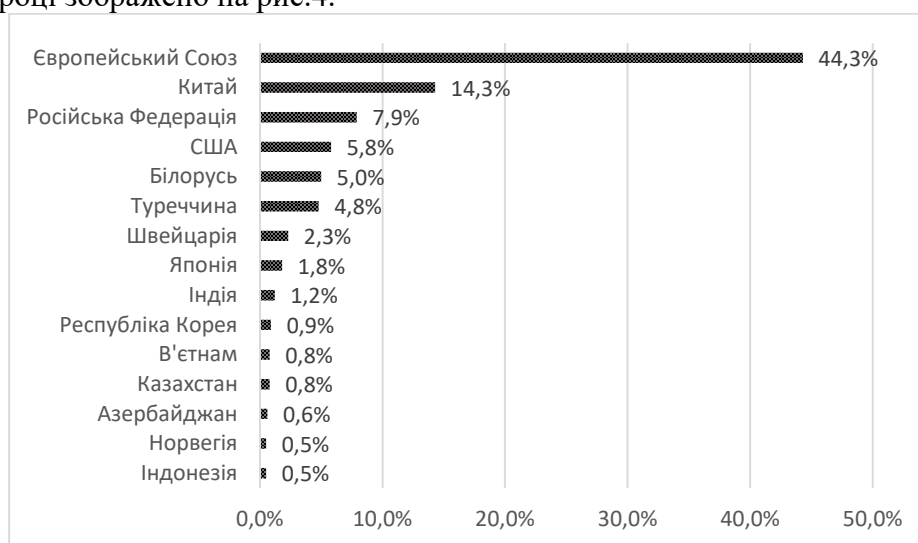

Рис. 4. Основні партнери-імпортери за їх часткою від загального імпорту

*) складено за даними [8]

Після проведеного аналізу, слід підсумувати фактори, які вплинули на формування обсягів експорту та імпорту українських товарів і послуг та їх наслідки.

Найбільш значущою подією 2020 року є набуття широкого масштабу розповсюдження вірусу COVID-19, що вплинуло на економіку кожної країни світу, зокрема України. Задля захисту здоров'я свої громадян, країни повинні були вжити такі заходи, як закриття своїх кордонів, як для обмеження пересування трудових ресурсів, тобто заробітчан, так і для обмеження експорту товарів. Окрім того, тимчасове припинення діяльності підприємств призвело до зниження ділової активності та скорочення виробництва, які, в свою чергу, привели до зменшення попиту та падіння цін на світових ринках.

Також вагомим фактором впливу на обсяги експорту-імпорту українських товарів і послуг є продовження військової агресії Російської Федерації проти України. Також відбувається і торговельне протистояння з Росією, яке відображається в дії ембаго та інших обмежень щодо поставок на російський ринок українських товарів, в забороні з боку Росії транзиту її територією товарів українського походження до третіх країн тощо [8].

Окрім зовнішніх чинників, в організації й управлінні зовнішньоекономічною діяльністю в Україні залишається ще багато проблем, які залишаються невирішеними протягом багатьох років.

Український експорт переважно спрямований на сировину. Окрім того, вітчизняні підприємства суттєво залежать від зовнішнього ринку збуту, враховуючи існуючу волатильність кон'юнктури світових ринків, що обумовлює залежність обсягу надходження валютних ресурсів від зовнішніх цінових коливань. Імпорт являється нераціональним.

Рівень конкурентоспроможності продукції підприємств є недостатнім. Причиною цього є низький рівень якості, в порівнянні з іноземними товарами, які вважаються аналогами.

Багато уваги слід приділити системним проблемам розвитку зовнішньоекономічної діяльності, а саме створення стабільної правової бази.

Недосконалість державного регулювання цієї сфери економічних відносин є однією з причин падіння активності вітчизняних підприємств у своїй зовнішньоекономічній діяльності, що подекуди відлякує українських підприємців, котрі бажають вийти на міжнародний ринок. Це виявляється у високому рівні бюрократії та відсутності зручної державної системи електронного документообігу. Окрім того, непрофесійна політика Національного Банку з приводу підтримки курсу національної валюти, спричиняє появу негативних курсових різниць та втрату іноземними інвесторами частини власних грошових коштів, внаслідок девальвації гривні [9, с. 19].

Висновки. Отже, проведений аналіз показав, що за досліджуваний період спостерігається негативна тенденція розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні, обсяги експорту країни підвищуються повільніше, ніж імпорту, тому сальдо торговельного балансу має від'ємне значення уже 5 років підряд. Товарна структура експорту характеризує країну як сільськогосподарську, з низьким рівнем виробництва високотехнологічної продукції, та відносною залежністю від країн-імпортерів.

Для покращення стану зовнішньоекономічної діяльності України необхідно:

- урегулювати російсько-український конфлікт;
- вдосконалити законодавчу базу, аби вона жодною мірою не обмежувала діяльність зовнішньоекономічних суб'єктів. Необхідно допрацювати ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», який би регулював та контролював діяльність всіх сфер зовнішньоекономічної діяльності разом взятих. Окрім того, потрібно звернути увагу на систематизацію нормативно-правових актів України у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- скоротити кількість роботи та часу для суб'єкта ЗЕД на підготовку відповідних необхідних йому для здійснення його діяльності документів, які можна було б отримати в одній спеціально створеній установі, яка б мала представників: митниці, державної

адміністрації, банків для здійснення оплати відповідних документів чи відкриття рахунків, представників податкової адміністрації, органів внутрішніх справ тощо;

- вкладати капітал та впроваджувати сучасні інноваційні технології у пріоритетні галузі розвитку з метою вирішення проблем із неякісним виробництвом товару, а також створення сприятливих економічних умов для вирішення питання збільшення кількості виготовлення продукції національного товаровиробника, тривалості її перебування на традиційних ринках збуту та забезпечення можливості виходу на нові ринки на основі модернізації виробництва;

- створення умов розвитку конкурентного середовища та участі українських товаровиробників у закордонних виставках [10, с.45-46].

Список використаної літератури

1. Зовнішня торгівля України: XXI століття : монографія / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Н. О. Іксарова [та ін.] ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2016. 600 с.
2. Тарасюк Г. М., Горшкова Л. О. Підходи до вирішення проблем зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 21. С. 412-415
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України за станом на 15.08.2020 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 09.11.2021).
4. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Менеджмент_зовнішньоекономічної_діяльності (дата звернення: 09.11.2021).
5. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С., Прутула Н. В. Міжнародна торгівля. Київ ; Катовіце ; Краков : Центр учбової літератури, 2015. 272 с.
6. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 09.11.2021).
7. Дем'яненко А. Анализ внешнеэкономической деятельности Украины в 1990-2003 годах: от спада к экономическому росту. *Економіст*. 2004. № 9. С. 42-45.
8. Зовнішня торгівля (аналітика). URL : <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 09.11.2021).
9. Рудніченко Є. М. Опортуністична поведінка суб'єктів реалізації фіскальної функції держави в контексті економічної безпеки: погляд з позиції агентської теорії. *Бізнес-Інформ*. 2013. № 6. С. 18-23.
10. М. Вульчин. Проблемні аспекти реалізації зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44. С. 40-47.
Стаття надійшла до редакції 26 .10.2021
Статтю рекомендовано до друку 03.11.2021

References

1. Mazaraki, A. A., Melnyk, T. M., Iksarova N. O., et al., Mazaraki, A. A. (ed). (2016). Zovnishnia torhivlia Ukrainy: KhKhI stolittia : monohrafiia [Foreign trade of Ukraine: XXI century: monograph] Kyiv: Kyiv. nats. torh.- ekon. un-t [in Ukrainian].
2. Tarasiuk, H. M., Horshkova, L. O. (2018). Pidkhody do vyrishennia problem zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv Ukrainy [Approaches to solving the problems of foreign economic activity of Ukrainian enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, 21, 412-415. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy Pro zovnishnoekonomichnu diialnist: stanom na 15.08.2020 [Law of Ukraine from 15.08.2020]. Available at <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> [in Ukrainian].
4. Menedzhment zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Management of foreign economic activity.]. Available at https://uk.wikipedia.org/wiki/Menedzhment_zovnishnoekonomichnoi_diialnosti [in Ukrainian].
5. Kozak, Yu. H., Lohvinova, N. S., & Prytula N. V. (2015). Mizhnarodna torhivlia [International trade]. Kyiv-Katovitse-Krakov: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Civil Service of Ukraine]. Available at <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Demianchenko, A. (2004) Analiz vneshneekonomicheskoi deiatelnosti Ukrainy v 1990-2003 hodakh: ot spada k ekonomicheskomu rostu [Analysis of Ukraine's foreign economic activity in 1990-2003: from recession to economic growth]. *Ekonomist*, 9, 42-45 [in Russian].
8. Zovnishnia torhivlia (analytika) [The name of trade (analytics)]. Available at <https://www.me.gov.ua> [in Ukrainian].
9. Rudnichenko, Ye. M. (2013). Oportunistychna povedinka subiektiv realizatsii fiskalnoi funktsii derzhavy v konteksti ekonomichnoi bezpeky: pohliad z pozytsii ahentskoi teorii [Opportunistic behavior of the sub'ekty in the implementation of the fiscal function of the state in the context of economic security: a look from the position of the agency theory]. *Biznes-Inform*, 6, 18-23. [in Ukrainian].
10. Vulchyn, M. (2015). Problemni aspekty realizatsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti v Ukraini [Problematic aspects of foreign economic activity in Ukraine]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, 44, 40-47 [in Ukrainian].
The article was received by the editors 26 .10.2021
The article is recommended for printing 03.11.2021

Natalia Iziuntseva

PhD in Economic Sciences, Associate Professor,

*Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V.N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine;*

e-mail: Diknat1972@gmail.com; ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1162-9352

Vladislava Korobka

*student, Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V.N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine;*

e-mail: vladakorobka6@gmail.com

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN UKRAINE AT THE PRESENT STAGE

Abstract. The article considers the issue of foreign economic activity (FEA) of Ukraine. Today, the Ukrainian economy is deeply integrated into the global system of international division of labor both as a seller and as a buyer of goods and services. In such circumstances, the issue of foreign trade is extremely important for economic development and that is why the development of such an area as foreign economic activity is one of the main tasks assigned to the state bodies of our state.

In this work, in order to reveal the main trends in foreign economic activity at the present stage, the dynamics of exports and imports of goods and services for the period 2016-2020 was analyzed, the commodity structure of exports and imports of goods and services and the most influential partner countries. Foreign trade significantly affects the growth of the country's GDP as the main source of income for financial entities. Scholars and practitioners have proven that the export-import activity of the state has a positive impact on the country's GDP growth, especially in conditions of high productivity and competitiveness of domestic products.

The results of this study were obtained through the collection and analysis of analytical information posted on the official website of the State Statistics Service of Ukraine (Gosstat) and the Ministry of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine (Ministry of Economy), and other scientific publications.

The research allowed to identify the main problems that have a negative impact on the development of export-import operations and, as a result, the economy as a whole and offer some recommendations for further development and improvement of the current state of foreign economic activity of domestic enterprises and, in general, states.

Key words: *foreign economic activity, export, import, goods, services.*

Formulas: 0; fig.: 4, tabl.: 2, bibl.:10